

»Uti vår u n i o n ett dylikt band,
om vi gemensamt stödjande hvarandra
helt enigt sträfva fram på lifvets stråt
så skola lugnare på den vi vandra
och fridfullt hand i hand få följas åt. o.s.v.

Tiden hade ännu ett gott stycke att marschera fram till 1905.

*

Vid aprilmötet beslöts att anordna en sommarfest, vilket trevliga beslut likväl — »af mellankomna hinder» icke kunde fullföljas. Gillet synes ha tagit även d e n n a sak med filosofisk upphöjdhed, ty — som protokollet omtalar — »ingen anmärkning gjordes av Gillet angående detta förhållande».

Den 13 september samma år inföll en bemärkelsedag för Svensk-Norska Gillet: dess allmänt omtyckte och aktade ordförande, greve Björnstjerna fyllde 50 år. Gillet hyllade honom som sig bör under klang och glädje och överlämnade en fin minnesgåva, en förgylld silverkanna i nordisk stil.

Vid Gillets sammanträde den 1 november ingick sorgebudet, att Kejsar Alexander III avlidit och man beslöt på grund därav att omedelbart avbryta förhandlingarna och upplösa mötet.

Man hade föreslagit, att Gillet skulle begå sin årsfest den 9 december med anledning av det då infallande 300-årsminnet av Gustaf II Adolfs födelse, vilket minne hela Sverige beredde sig att fira. Någon årsfest i december blev emellertid ej av, men Gillets decembermöte ägde rum den 8, och då tolvslaget förklingat och den stora jubileumsdagen således brutit in, — »utbragte Ordföranden med några värtaliga och varma ord, ett lefve för den store hjältekonungens minne. De talrikt tillstädeskomna Gilleledamöterna hade iklädt sig högtidsdräkt».

Under 1895 inträda vissa förändringar i Svensk-Norska Gillets styrelse. Sällskapets mångårige nitiske och mycket populäre sekreterare G u s t a v H e r l i t z, vars personlighet i flera avseenden varit av stor betydelse för Gillet, avsåde sig nämligen återval på grund av bristande tid. I hans ställe valde Gillet handlanden C. F r. C a r l a n d e r till sekreterare, men då även

herr Carlander avsåde sig befattningen, måste omval företagas, som resulterade i att disponenten E. W. Lindewald utsågs till sekreterare.

För året bör vidare antecknas att en ny klubb, Svenska Sällskapssklubben, som redan ett år tidigare bildats i Helsingfors, nu vände sig till Svensk-Norska Gillet med förfrågan, om den kunde påräkna bistånd vid anskaffandet av arbete och tillfällig penninghjälp, för landsmän, som voro i behov därav.

I början av 1896 förekom åter den »sedvanliga» diskussionen om årsfesten, som »sedvanligt» åter blev inhiberad med motivering, att Gillet med desto större intresse skulle högtidlighålla sin tionde årsdag, som skulle infalla året därpå. Gillets möten synas ha varit något talrikare besökta än under de närmast föregående åren. Protokollen från detta år upptaga alltid antalet medlemmar, som närvarit vid varje möte, detta tydligen för att på sitt sätt stimulera ett flitigare besökande av sammankomsterna.

Vid Gillets sista möte för året den 3 december beslöts äntligen definitivt, att Gillets tioårs-dag skulle firas den 21 januari 1897. Festen skulle gå av stapeln i form av soirée med dans. Man valde en festkommitté bestående av skådespelarna Castegren, Riego och Berlin.

En herre som vid olika tillfällen glädde Gillemedlemmarna med lustiga och ofta tämligen vågade bitar på vers var signaturen Matte, alias Gustaf Mallander.

*

Åren 1897 och 1898 voro lugna och tämligen »tysta» år i Gillets liv. Vid vinterns och vårens möten hände ingenting av särskild vikt och höstmötena karakteriseras mest av diskussioner om den kommande årsfesten och annat trevligt.

Vid Gillets sista möte 1898, som ägde rum den 1 december, invaldes dr. Sven Hedin till ledamot. Kontakten mellan Gillets styrelsemedlemmar var livlig och intim. Fastän ofta likväl av den litet seriösa och konventionella art, som är så typisk för denna tid, inte minst vad breven beträffar. Som i detta avseende karakteristiskt citeras ett brev, skrivet från Aix-les-Bains 1897 av konsul Evensen till Gillets ordförande.

»Generalkonsuln, Kommendören m.m.

Högvälborne Herr Grefve C. M. Björnstjerna, Helsingfors.

Då jag erfarit att Svensk-Norska Gillet den 18:de dennes högtidligen firar Hans Majestät Oscar II:dras tjugufemårsjubileum och omständigheterna så velat, det jag ej tillsammans med landsmännen derstädes kan fira denna remarkabla tilldragelse, beder jag härmed till Herr Generalkonsuln få uttala den försäkran, att jag, ehuru frånvarande likväl innerligen delar de känslor, som på denna minnesrika dag besjäla hvarje landsman.

Samtidigt som Svensk-Norska Gillets fest pågår derstädes, tillåter jag mig att här i fjärran i underdånighet tömma en välgångsskål för Hans Majestät Oskar II.

Med utmärkt högaktning

Eduard Evensen.»

Svensk-Norska Gillet firade sin sista årsfest under det nittonde seklet med middag på Societetshuset den 21 januari 1899, samma dag som konung Oscar fyllde 70 år.

*

Ett initiativ, som kom att få historisk betydelse för Gillet togs av greve Birger Mörner. Han väckte nämligen förslag om att även damer skulle få bli medlemmar i Gillet, motiverande detta bl.a. med att »dels Gillets sammankomster skulle komma att bli livligare besökta, dels även det med Gillet avsedda ändamålet genom betydligt ökade årsinkomster skulle i högre grad än nu kunna tillgodoses».

Vid Gillets oktobermöte detta år upptogs förslaget till behandling och efter en stunds diskussion beslöt man att tillsätta en kommitté bestående av 8 ledamöter, som skulle inkomna med fullständigt förslag i saken.

Resultatet av allt detta blev, att det lofvärda initiativet realiserades och vissa ändringar företogs i Gillets stadgar »i syfte att jämväl damer måtte erhålla rättighet att däri som ledamöter vinna inträde».

En för Gillet betydelsefull förändring hade således ägt rum — man hade efter många års enbart maskulin föreningssamvaro konstaterat sanningen av det gamla ordet att »det icke är gott för mannen att vara allena.» Gillet hade öppnat sina portar för kvinnan som medlem. Och i ljus tro på kvinnans insats och hennes möjligheter att verka stimulerande på Gillets hela liv och verksamhet överskred man sekelgränsen.

GILLET'S HEDERSLEDAMÖTER

genom tiderna

A. E. NORDENSKIÖLD

Upptäcktsresande, professor, friherre
1887

E. W. I. SUNDMAN

Kommerseråd, v. konsul
1888

C. M. G. BJÖRNSTJERNA

Generalkonsul, Kammarherre, Greve
1902

SVEN HEDIN

Fil. Dr. En av de aderton i Sv. Akademien
1906

C. M. FALLENIOUS

Konsulatråd
1906

J. N. CARLANDER

Direktör, v. konsul
1913

H. ELMQUIST

Fil. dr., överståthållare
1923

LORENZ HAUSTEDT

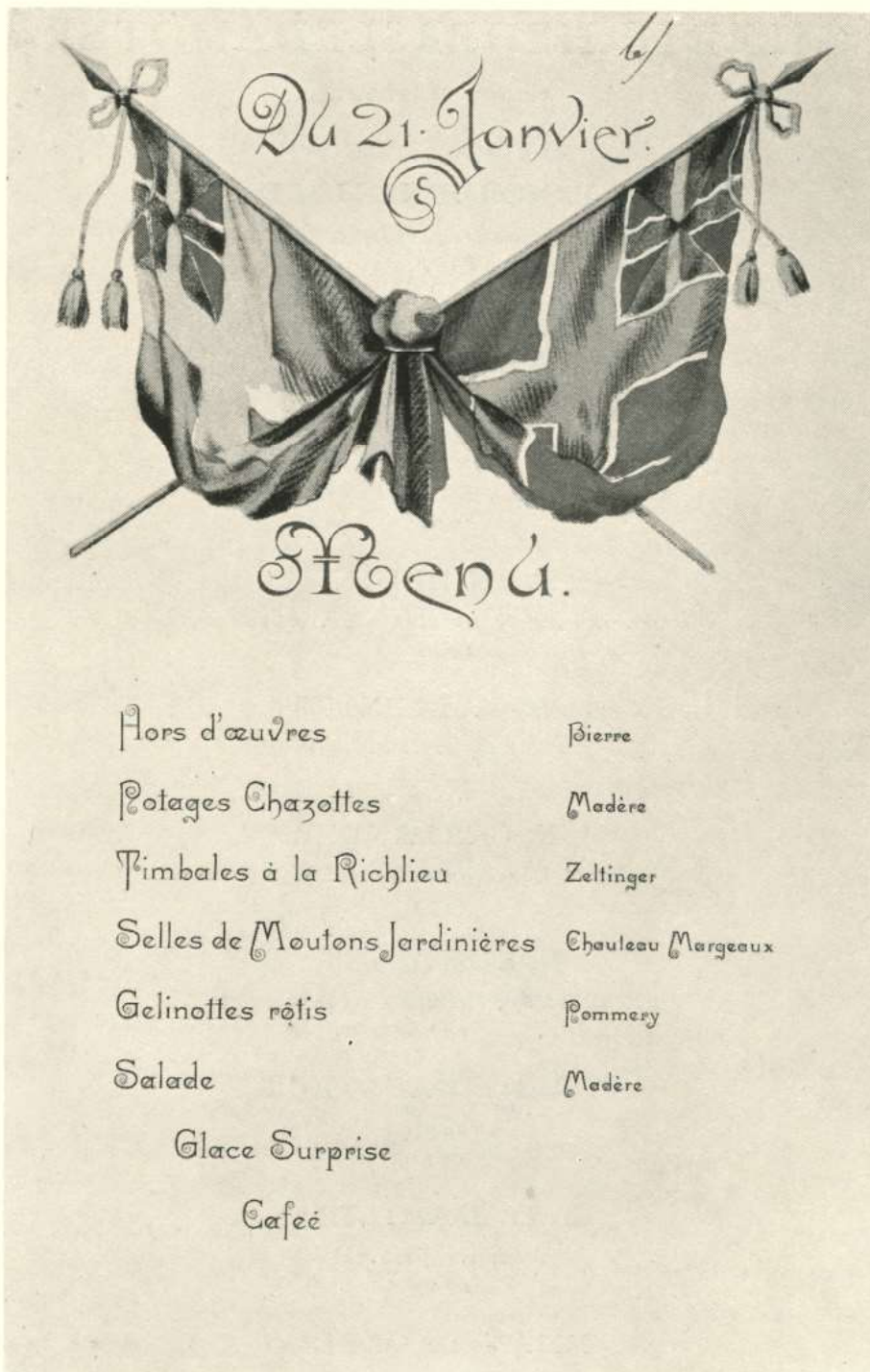
Prokurist
1925

CARL HAMILTON

Minister, friherre
1929

EMAN. LAURELL

Bankdirektör
1930

Menu från en bankett på Societetshuset på Konung Oscar II:s 70-årsdag den 21 januari 1899

FRÅN SEKELSKIFTET TILL UNIONS- UPPLÖSNINGEN

Det nya seklets första år voro fyllda av sjudande energi på snart sagt alla sociala och kulturella områden. Europas himmel var fortfarande ganska molnfri.

Vid Gillets första möte för året, som samtidigt var det första under det nya seklet, vände sig ordföranden i ett tal särskilt till de närvarande »Gillesystrarna» och lyckönskade Gillet till »den stora vinst, detsamma vunnit genom damers inväljande».

Svensk-Norska Gillet firade detta år en glansfull årsfest söndagen den 21 januari, samma dag Konung Oscar II fyllde 71 år. För en och annan gourmet kan det möjligen ha sitt intresse att se vilken verkligt förnämlig matsedel, som Gillet bjöd på vid detta tillfälle.

Franska smörgåsar — öl och porter
Soppa med pastej — Madeira.
Kokt lax med holländsk sås — Zeltinger.
Lammrygg med grönsaker — Bourgogne
Snöripa med sallad — Champagne.
Sparris — Appolinaris
Frusen ananas — Madeira.
Frukt — Madeira.
Kaffe med Cognac och likörer.

Vid Gillets mars-möte beslöts på initiativ av grevinnan Björnstjerna, att tillsända greve B i r g e r M ö r n e r en tacksamhetskrivelse för att han varit förslagsställaren till de förändringar i Gillets stadgar, varigenom d a m e r s inväljande till ledamöter i Gillet hade möjliggjorts. Ett av de bästa och fyndigaste initiativ, som på länge sett dagen inom Gillet.

Sin främsta uppgift som en understödsförening glömde Gillet dock i c k e för sällskapsliv och trevliga festbestyr.

Vid Gillets april-möte väckte herr C. V. Svedenborg förslag att inom Gillet företaga en insamling för de nödlidande landsmännen i Gammal-Svenskby i Ryssland. Då man ansåg, att den största nöden redan vore lindrad men ytterligare hjälp säkert vore mycket välkommen för dessa försummade landsmän långt inne i det vida Ryssland, beslöt man att för detta ändamål anslå de medel, som genom frivilliga bidrag inflöto under aftonens lopp.

Sedermera avsändes också ett hundra rubel till Svensk-Norska Ministeriet i St. Petersburg, insamlade dels vid senaste Gille-möte, dels senare på framlagda listor för att genom ministeriets försorg befordras vidare till landsmännen i Gammal-Svenskby i Ryssland.

Vid Gillets november-möte utsågs till styrelse för det kommande arbetsåret följande personer: Ordförande greve Björnstjerna, viceordförande konsul Carlander, skattmästare konsul Evensen och sekreterare dr. J. Hoving, som var finländare.

Till den festkommitté, som fick det hedersamma uppdraget att anordna Gillets års-högtid invaldes utom den ordinarie styrelsen, grevinnan Björnstjerna, doktorinnan Hoving, fru Dahlberg och skådespelaren Axel Hultman. Från Gillets sista möte för året, den 6 december, finnes antecknat, att 35 medlemmar deltog i mötet, vilket värtaligt vittnar om att kurvan är i stigande. »Programavdelningen», förmäler protokollet, »var ytterst animerad och belönades de uppträdande med livligt bifall.» Fortfarande synas i all synnerhet de prestationer, som sceniska artister förgyllde upp Gillets möten med, vara livligt uppskattade.

Under 1901 sågo åter flera pigga initiativ dagen, när det gällde att få mera färg på Gillets sammanträden. Vid mars-mötet föreslogs, att medlemmar vid nästa möte skulle uppmanas att infinna sig iförda svenska nationaldräkter, att en marknad skulle anordnas m.m. trevligt. Man beslöt också att öka antalet medlemmar i nöjeskommittén till fem personer. Till medlemmar i denna nöjeskommitté invaldes enhälligt: grevinnan Björnstjerna, doktorinnan Hoving och fru Isabella Carlander samt herrar Hultman och Clarholm även Pegefisken kallad.

Vid Gillets möte den 3 oktober samma år ägnade ordföranden varma minnesord åt Gillets förste hedersledamot professor A. E. Nordenskiöld, som under sommarens lopp avlidit.

Från årets decembermöte kan antecknas, att Gillet beslöt inköpa Konung

Oscar II's porträtt och, som protokollet förmäler, till sagda porträtt låta förfärdiga en ram med kunglig krona samt upphänga tavlan i Gillets vanliga samlingsal.

Från Gillets första möte för år 1902 är att särskilt anteckna den händelsen att greve Björnstjerna blev föreslagen och enhälligt vald till hedersledamot i Svensk-Norska Gillet som ett erkännande av de stora förtjänster om Gillet han under dess femtonåriga tillvaro inlagt.

Svensk-Norska Gillets femtonde årsfest gick av stapeln med pomp och ståt, med supé och bal den 4 januari på Societetshuset. Festkommittén hade särskilt uppmanat de närvarande att infinna

sig kostymerade för att höja stämningen. En förnämt och prydligt textad festskrift utförd av arkitekten Frölander med teckningar från gamla äktnordiska gästabud utdelades vid jubileumsfesten, till vilken också anlände ett antal hyllningstelegram från när och fjärran.

Vid Gillets februarimöte invaldes i nöjeskommittén för nästa sammanträde herrar Strindberg, Frölander och Clarholm samt fru Dahlberg och konsulinnan Evensen. Denna nöjeskommitté erhöll också det trevliga uppdraget att anordna ett slädparti, ett mycket gouterat nöje under år som svunnit, men i vår motoriserade tid rätt sällsynt.

Under Gillets novembermöte omvaldes styrelsen med undantag av, att generalkonsul E c k e l l utsågs till t.f. ordförande under den tid den ordinarie ordföranden greve Björnstjerna vistades utomlands. Samtidigt ihågkom Gillet greve Björnstjerna både med blommor och hyllningstelegram.

Vid Gillets sista möte för året valdes enhälligt den framstående forskaren och upptäcktsresanden dr. S v e n H e d i n till hedersledamot.

Sven Hedin
Fil. Doktor

En av de Aderton i Sv. Akademien Gillets Hedersledamot 1902

Svensk-Norska Gillet firade sin årsfest den 5 januari på »Klippan». Programmet var mer än vanligt omväxlande och piggt komponerat: det innehöll bl.a. »glögg och allmän stämning», bygdemålsberättelser, sång av en manskvartett, årsberättelse med poesi, tablå med deklamation samt supé och »enskild stämning». Festkommittén hade åter hedrat sig.

Vid Gillets februarimöte avsändes bl.a. ett telegram till Björnstjerne Björnsson på den store Norske diktarens 70-årsdag. Telegrammet lød: »Svensk-Norske Gillet i Helsingfors sender digter-hövdingen sin hyldest og tak. Efter opdrag Waldemar Eckell.»

I nöjeskommittén, som skulle arrangera program för nästa möte och för vårfesten invaldes: fru ar Nielsen och Tilgmann och fröken Eklöf samt herrar Puke, Lagerlöw och baron von Friesendorff.

Vid Gillets första höstmöte, som ägde rum i oktober, uttalade ordföranden förhoppningen att Gillemedlemmarnas antal skulle ökas, emedan Gillets ekonomi absolut fordrade en ökning av inkomsterna. Det gällde således att få många nya medlemmar och en uppåtstigande kurva såväl vad ekonomien som vad sällskapslivet beträffar.

Vid Gillets Novembermöte beslöt man avsända en tacksägelse-adress till greve Björnstjerne på grund av hans avgång från ordförandebefattningen.

Gillet 17:de årsfest gick av stapeln lördagen den 16 januari 1904. Dåvarande sekreteraren ingenjör Lagerlöw har nedskrivit en livlig och målande skildring av årsfesten och de många små motigheter, som voro förknippade med förberedelserna för densamma. Av damerna och herrarna i festkommittén avreste den ena efter den andra —» helt oväntat naturligtvis» från orten. En av de viktigaste medlemmarna i kommittén fru Lundin tycks dock snart ha återvänt och tagit itu med det krävande förberedelsearbetet ty, som sekreteraren så vackert uttrycker det, »det finnes mycket gott i ett hjärta — isynnerhet i ett kvinnohjärta.» Sedermera tyckes programmet småningom efter flera trevliga samkväm och nachspiel ha tagit gestalt. »Salen var på ena kortväggen rikt dekorerad med flaggor och gröna växter, vackert grupperade kring Konung Oscar II:s porträtt. Fondgruppen var av mäktig och anslående verkan» heter det i skildringen. »Mitt i salen stod ett med kristallglas, girlander och blommor dukat hästskobord för 80 personer.» o.s.v.

Flera högstämda tal förekommo och vid champagnen höll ordföranden ett varmt tal som avslutades med »ett leve för fosterjorden och dess gamle

folkkäre monark». Ett mycket omtyckt nummer på programmet synes det s.k. porträttgalleriet ha varit. Drottning Kristina framställdes av general-konsulinnan E c k e l l, Gustav II Adolf av herr Fredrik C a r l a n d e r, Ulrika Eleonora av fru L u n d i n, Henrik Ibsen av ingenjör L u n d i n, Sven Hedin av arkitekt F r ö l a n d e r. Protokollet förmäler »att alla dessa välbekanta anleten skördade rikligt bifall».

Det låg verklig feststämning i luften och klockan hade redan hunnit bli fyra, innan man kom sig för att bryta upp. »Musikens eggande toner ljödo, dansande par svävade genom salen, från borden hördes glada skratt och muntert sorl», skriver herr Lagerlöw, och slutar sin pigga skildring med orden: »detta var Gillets sjuttonde årsfest. Sent skall den glömmas!» Det tycks också för övrigt ha varit ett livligt år för Gillet.

Dess februarimöte ägde rum den 4 och när tolvslaget förklingat, höll konsul Carlander ett varmhjärtat tal till minnet av J. L. Runeberg. Det var nämligen 100 år sedan den stora skaldekonungen först såg dagens ljus den 5 februari 1804. Talet åtföljdes av »Vårt land», som sjöngs unisont och ett par dikter ur Fänrik Ståls sägner, framsagda av ingenjör Lagerlöw.

Vid Gillets marsmöte synes det också ha gått rätt livligt till: aftonens glansnummer var en ungersk czardas, dansad i eleganta kostymer av fröken Emmy Vallgren och fru Reuterfeldt. Efter Gillets sammanträde den 14 april följde supé med ett trevligt teaterprogram.

Man uppförde den spirituella komedin »Surrogat». Protokollet förmäler, »att dialogen flöt lätt och lekande satirisk tack vare de uppträdandes fru T i l g m a n n ' s och generalkonsul E c k e l l ' s stora sceniska talanger». — Vid samma tillfälle uppträdde skådespelerskan S v e a Å b e r g med Frödingbitar och dir. T i s e l l deklamerade ett tragiskt stycke »så att det isade genom märg och ben, tills de sista stroferna framkallade beräknad och stormande munterhet.» Ett gouterat nummer var också den sedvanliga »andaktstund à la Fröding», som sekreteraren på begäran höll.

Den 5 juli hade Gillet anordnat en gemensam utfärd till Borgå. Man besökte Runebergs grav och Runebergs hem och intog en synnerligen animerad middag i Borgå Societetshus' gemytliga festsal. Vid middagen höll viceordföranden ett hjärtligt tal till hedersgästen generalkonsul E c k e l l, som stod i begrepp att lämna landet. Han erinrade om den kraftiga insats som Eckell som ordförande gjort till Gillets framgång samt den kärlek och akt-

ning, med vilken han såsom representant för de förenade konungarikena Sverige och Norge alltid omfattat alla härvarande kolonister.

Under hemresan med båt från den lilla idylliska staden rådde en glad stämning, till vilken damerna flitigt bidrogo genom många sångnummer.

Vid Gillets sista sammanträde för året den 1 dec. 1904, företogs val av ny styrelse, som kom att få följande sammansättning: Ordförande: Generalkonsul C. M. Fallenius, v. ordförande: konsul J. N. Carlander, skattmästare: konsul E. Evensen, sekreterare: ingenjör C. H. Lagerlöw.

Svensk-Norska Gillets första sammanträde under det händelserika året 1905 ägde rum den andra mars och synes ännu ha gått i glädjens och idyllens tecken. Bland annat uppfördes den kända komedien »Den hvita halsduken», spelad av begåvade amatörer. Bland publiken, d.v.s. Gillets gäster, befunno sig några kända teatermäniskor: Skådespelerskan Signe Kolthoff, skådespelaren John Vettervik och damernas gunstling, den store charmören Gunnar Vingård. Sannolikt är att dessa senares närvaro så kraftigt stimulerat det icke alltför talrikt besökta mötet att detta avslutades med »en strålände champagnefrukost». Den 31 maj ägde vårfesten rum: programmets clou var en uppfriskande tur kring norra skärgården med bogserbåten Aura. Målet tyckes inte ha varit alltför transatlantiskt, middagen intogs nämligen på Högholmen, »där även den ganska vackra djursamlingen togs i skärskådande».

Vid Gillets novembermöte talade ordföranden Fallenius varma minnesord över de båda kända gillebröderna Albert Edelfelt och konsul Evensen, vilka nyligen avlidit.

Vid samma möte utspann sig en livlig diskussion om den stora frågan, som detta år kastade sin skugga över Norden. Det gällde ingenting mer eller mindre än upplösning av hela Gillet åtminstone i dess nuvarande gestalt. Ordföranden Fallenius framhöll som sin åsikt, att Svensk-Norska Gillet borde upplösas och behållningen av dess tillgångar delas mellan svenskar och norrmän enligt rättvisa grunder. De flesta medlemmarna synas i huvudsak hava biträtt ordförandens uppfattning och diskussionen kretsade mest omkring de rent praktiska frågorna beträffande lämpligaste sättet att ordna med Gillets medel. Man framhöll att Svensk-Norska Gillet som sådant nu låg i dödsryckningarna, emedan svenskar och norrmän efter vad som hade inträffat knappast längre borde inrangeras i samma Gille. Den enda närvarande norrmannen vid denna

Gillet hade anordnat en utflykt till Högholmen sommaren 1905

Stående: okänd, gen.kons. Dahlberg, herr Anker, ing. Lagerlöw, kons. sek. Puke, gen.konsul Fallenius, okänd, konsul Nielsen, ing. Carlsson. Sittande: Ivan B. Giertz, fröken Wallgren, fröken Dahlberg, fru Carlander, fru Dahlberg, fru Fallenius, konsul J. Carlander. Sittande på marken: Disp. Lindewald, ark. och fru Frölander-Ulf, fru Nielsen, herr Holtz

diskussion, den kände fotografen D a n i e l N y b l i n, föreslog bildandet av ett nytt gille med tillträde även för norrmän. I en lång och detaljerad skrivelse till Svensk-Norska Gillet utvecklade herr Nyblin vidare sina synpunkter på saken. Han framhåller att norrmännen alltid ha trivts bra inom Gillet och ivrar för ett Svensk-Norsk-Danskt Gille, alltså en interskandinavisk förening, som inom sig skulle rymma medlemmar från alla de tre nordiska länderna. I sin fint och ridderligt stiliserade skrivelse motiverar herr Nyblin med högstämd idealism sitt förslag. Han bifogar också förslag till stadgar för detta nya skandinaviska Gille. Beträffande Svensk-Norska Gillets medel kommer herr Nyblin med en ur svensk synpunkt generös uppfattning: han

anser att norrmännens bidrag till Gillets fonder varit så relativt obetydliga, att det upplösta Gillets medel helt böra övergå till det nya Gillet.

Svensk-Norska Gillet avhöll sitt sista sammanträde den 24 november 1905 i Svenska Klubbens lokal. Vid detta historiska möte voro endast svenskar närvarande. Med enhälligt ja beslöts, att Svensk-Norska Gillet i Helsingfors skulle upplösas och med klubbslag av ordföranden blev det bekräftat. På ingenjör Montgomerys förslag enades man omedelbart om att ombilda det till ett enbart svenskt Gille. För att utarbeta stadgar till denna nya förening tillsattes en kommitté bestående av konsul Carlander, dir. V. Montgomery och rådman Arvid Nyberg. På herr Nybergs förslag beslöt man att denna kommitté så fort som möjligt skulle sammankalla de förutvarande svenska medlemmarna inom Svensk-Norska Gillet för att få förslaget till nya stadgar diskuterat och godkänt. Svensk-Norska Gillet i Finland hade sålunda upphört att vara till efter två decenniers tillvaro. Vemodiga avskedsord ägnas i protokollet åt detta faktum: »Men må vi trots alla de ledsamheter som därmed varit förknippade, förhoppningsfullt se framtiden an och måtte den nya föreningen i än högre grad än den föregående bli ett stöd, ett stycke svensk jord för Sveriges söner och döttrar i Finland, detta ej blott till deras egen utan även till fosterlandets fromma.»

1906-1918

Det nydanade och ombildade Gillet — Svenska Gillet i ny gestalt — började sin verksamhet under goda auspicer och under en utåt sett ljus epok, visserligen laddad med farligt sprängstoff och för Finlands vidkommande tämligen kamp-betonad. Det ekonomiska läget i landet genomlevde en högkonjunktur men de politiska orosvindarna österifrån förorsakade många irritament i det normala vardagslivet. I varje fall kan epoken karaktäriseras som i stort sett lugn och lycklig fram till det ödesdigra utbrottet av världskriget.

Skilsmässan med Norge var alltså ett faktum.

Till mötet den 23 april 1906 sammankallades således endast de svenska medlemmarna i det numera upplösta Svensk-Norska Gillet, varvid de nya stadgarna godkändes och Svenska Gillet konstituerades. Till ordförande återvaldes generalkonsul Fallenius, ledamöter blevo: konsul J. N. Carlander, justitierådman Arvid Nyberg, kontoristen J. G. Giertz och järnvägskontrollören G. E. Bergmansson. Mötet gav i uppdrag åt generalkonsul Fallenius och konsul Carlander att erhålla Kejsarliga Senatens godkännande av Gillets sadgar.

Vid det nya Svenska Gillets styrelsesammanträde den 27 okt. på Restaurant Catani föreslogs generalkonsul Ernst Meyer till t.f. ordförande till dess ordinarie val enligt stadgarna kunde ske, emedan ordföranden generalkonsul Fallenius hade flyttat från Helsingfors.

Mötet enades om att utse den avgående ordföranden till Hedersledamot.

Vid Svenska Gillets novembermöte, som ägde rum i Svenska Klubbens lokal, kom sekreteraren Iwan Giertz fram med ett synnerligen beaktansvärt förslag. För att Gillets sammankomster i framtiden skulle bliva så angenäma som möjligt, borde enligt hans förslag samtliga medlemmar göra sitt bästa att efter förmåga bidra till programmet med sång-, dans-, musik- och andra nummer. Dessutom skulle banden med hemlandet knytas fastare genom lärorika föredrag om aktuella frågor och problem i Sverige.

Decembermötet valde slutligen en nöjeskommitté bestående av fru Frölander-Ulf, fröknar Meyer och Dahlberg samt herrar Sven Strindberg och Iwan Giertz. Denna kommitté fick i uppdrag att verka för Gillefesternas trevnad.

Trots alla de goda föresatser, som präglat Svenska Gillets medlemmar under startåret, visade sig intresset för Gillet under år 1907 vara synnerligen lamt. Endast få medlemmar kommo upp till mötena och de sedvanliga förhandlingarna kunde ej äga rum. Bottensiffran nåddes vid Gillets marsmöte detta år, då endast sex personer voro närvarande.

Vid Gillemötet den 6 dec. föreslog ordföranden, att föreningen skulle fira sin årsfest den 21 januari med en större festmiddag, emedan Konungen den dagen fyllde 80 år. Men redan dagen efter detta möte inlöpte under rättelser om, att Konung Oscar allvarligt insjuknat och den 8 december nåddes Gillet av sorgebudskapet att den gamle, fredsälle konungen hade slutat sina dagar. Festen inhiberades och istället deltog Gillets medlemmar i den silverkrans, som av i Finland bosatta svenskar sändes till Konung Oscars bår.

I slutet av januari 1908 framlades en redogörelse för resultatet av en insamling, som satts i gång för avägabringande av en minnesgård åt den avlidne konungen. Ett belopp om Fmk 2.295: 50 hade influtit. Härav hade Fmk 800: — åtgått till silverkransen och Fmk 52: — till en del omkostnader. Det resterande beloppet Fmk 1.743: — överlämnades såsom grundplåt till den tillärnade understödsfonden för nödlidande svenskar i Finland.

Vid Svenska Gillets årsmöte den 7 februari 1908 valdes till ordförande generalkonsul David Bergström. Övriga styrelsemedlemmar kvarstodo.

Under marsmötet höll generalkonsul David Bergström ett med intresse åhört föredrag om »Sveriges handel på Finland 1907».

Den 18 mars ingick i Finlands Allmänna tidning en notis av följande lydelse: »Hans Excellens Generalguvernören har förenat sig om Senatens beslut att tillåta bildandet av en förening benämnd 'Svenska Gillet i Finland' äfvensom fastställa dess stadgar att lända till efter rättelse, likväl med villkor att afdelning af gillet med egna stadgar icke får bildas innan tillstånd därtill i behörig ordning utverkats.

Svenska Gillet i Finland har till ändamål att bistå här i landet bosatta eller för tillfället sig härstädes uppehållande svenskar, som äro i verkligt behof af stöd och hjälp. Dessutom bör Gillet verka för härvarande landsmäns

sammanslutning samt för vidmakthållande af bandet mellan dem och fäderneslandet.»

Svenska Gillet i sin nya gestalt hade sålunda erhållit sin officiella bekräftelse och man kunde endast hoppas, att det i framtiden skulle fylla sitt ändamål.

Vid Gillets aprilmöte meddelade ordföranden bland annat, att många bidrag till understödsfonden »Oscar den Andres Minne» influtit. Sålunda hade kommerserådet von Rettig i Åbo överlämnat Fmk 3.000:—.

Svenska Gillets vårfest gick av stapeln den 27 maj på Alphyddan, som så ofta förr. Vädret var strålande och ett trettiotal medlemmar hade infunnit sig till den enkla middagen, som intogs under bästa stämning. Vid detta tillfälle valdes konsul Carlander till ledamot i understödsfonden »Oscar den Andres Minne».

Emedan Gillets novembermöte ägde rum på Gustaf-Adolfs-dagen, anordnades en fest med supé på Öfre Opris. Festen var synnerligen talrikt besökt och under aftonens lopp överräckte ordföranden, generalkonsul Bergström, Wasa-orden åt kontrollör G. E. Bergmansson.

Början av år 1909 medförde ett kort men likafullt festligt och välkommet avbrott i Gillets tillvaro. Gillets Hedersledamot, doktor Sven Hedin, anlände den 15 januari med kurirtåget 9.10 f.m. till Helsingfors, för att fortsätta till Åbo. Gillet jämte ett stort antal andra landsmän voro då i tillfälle att på Järnvägsstationen uppvakta den namnkunnige upptäcktsresanden. Generalkonsul Bergström riktade några välvalda ord till Sven Hedin, varpå en av arkitekt Frölander-Ulf konstfullt utförd adress överräcktes till den celebre landsmannen. Adressen var textad på gult siden i orientaliskt mönster i stil med en kinesisk bönduk. Upp till syntes en jordglob och omstrålad av den uppgående solen reste sig Himalayas mäktiga bergstopp. Adressen var innesluten i ett blått läderfodral, fodrat med gult siden, och lydde: Svenska Gillet i Finland bringar sin frejdade hedersledamot dr. Sven Hedin sin varma och uppriktiga hyllning, då han nu hemförande nya segrar åt den geografiska forskningen, ny ära åt det svenska namnet, vänder åter till fosterlandet.

Den 15 januari 1909.

Svenska Gillets styrelse.

J. N. CARLANDER. ARVID NYBERG. DAVID BERGSTRÖM. G. E. BERGMANSSON. IWAN B. GIERTZ.

Ordföranden meddelade vid Gillets sedvanliga årsstämma den 8 febr. att Svenska Gillet av Direktör Arvid Sundberg fått emottaga Fmk 500: — att förvaltas i Gillets grundfond.

Vid årsmötet beslöts, att ett slädparti skulle arrangeras, vilket även skedde den 5 mars. Målet var Klippan, dit man även anlände efter en något försenad åktur ut till Munksnäs. Bland annat lär ett otrevligt godståg i Västra Hamnen prövat färddeltagarnes tålamod i den kalla blåsten, men dess bättre smakade Klippans middag och kaffet med *avec*. Enligt hävderna blev stämningen dock god ity att »en del oskyldigt skämt höjde stämningen».

Vid Gillets oktobermöte samma år kom Gillets sekreterare, Iwan Giertz med ett förslag om, att Gillet åtminstone en gång under året skulle samla härvarande svenskar till ett gemensamt, enkelt samkväm med gediget, fosterländskt program. Idén omfattades med iver och den första *H e m l a n d s f e s t e n*, som sedan skulle följas av flera liknande, gick av stapeln på Societetshuset söndagen den 28 november 1909. Programmet var rikligt, och efter den egentliga festen samlades en del av deltagarne omkring kaffebordet, där några angenäma timmar förflöto med ytterligare program. Uppträdande voro bland andra herrar *Niska* och *Quick* samt fru *Runeskog*.

År 1910 inleddes med ett månadsmöte den 7 jan. på Svenska Klubben och aftonens sexmästare, direktör G. L. M. Lindewald bjöd på en angenäm överraskning — dopp i gryta med ty åtföljande julglögg.

Vid samma års februarimöte avgingo Herrar Nyberg och Bergmansson ur styrelsen på grund av bristande tid och ersattes av direktör H. Krause och handlanden Allan-Johnsson. Såsom ordförande kvarstod generalkonsul David Bergström. På årsmötet beslöts även, att en fest skulle arrangeras i samband med marsmötet. Till denna fest fingo gäster inbjudas. Festkommittén bestod av: generalkonsulinnan I. Bergström, fru Svea Tilgmann, fröknarna Dahlberg och Kolthoff samt herrar Allan Johnsson, Krause, Quick och Giertz.

Festkommittén fann likväl för gott att ändra festens datum till den 24 febr. Den gick av stapeln i Societetshusets festvåning och var deltagarnas antal rätt stort samt aftonen särdeles lyckad. Kvällen till ära hade en tidning med det måleriska namnet »Snillefostret» utgivits och avlockade mången skrattsalva.

GILLETTS HÖVDINGAR

under 50 år

Greve C. M. G. BJÖRNSTJERNA

ordf. 1887-1904

Generalkonsul C. M. FALLENIUS

ordf. 1904-1906

Generalkonsul E. MEYER

ordf. 1906-1908

Generalkonsul DAVID BERGSTRÖM

ordf. 1908-1912

Generalkonsul JOHAN LILLIEHÖÖK

ordf. 1912-1917

Minister CARL E. WESTMAN

ordf. 1918-1920

Bankdirektör EMANUEL LAURELL

ordf. 1920-1930

Civilingenjör YNGVAR LUNDBERG

ordf. 1930-

Ur tidningens omväxlande och spirituella innehåll citeras här nedan några rader från ett alfabet på vers, upptagande några av Gillets mest kända medlemmar:

B e r g m a n s s o n från kassan gick,
när han ej nå'n tallrik mera fick.
C a r l a n d r a s syskonkedja fast är sluten
och bildar uti kolonien knuten.
D a v i d, Konung, härskar uti Gillet,
styr där milt med mycken stillhet.
Glatt skall bli se K r a u s e råda
över Gillets kassalåda.
Ingen vers skall S t r i n d b e r g få,
han sig klarar bra ändå.
J o h n s s o n Ernst och J o h n s s o n Allan,
blandas hop i denna villervallan.
K o l t h o f f, hon slår an uppå publiken
att så ödmjuk blir kritiken.
N y b e r g, glad och god och silverhårig,
går, att styrelsen må få en minderårig.
O l d e n b u r g är Gillets enda o,
men av honom ser man knappt en sko.
P u n s c h på bordet uppå Gillets fest
tycker W a l l b e r g gör sig bäst.
Å h, vad I w a n B i r g e r stretar,
när han efter Gillefröjder letar.
Ö r t e n g r e n är sist i Gillekatalogen.
men uppå Gillet man ej ofta såg'en.
o. s. v.

Men Gillets motto var ej endast skämt och glam, där låg även allvar bakom. På det talrikt besökta oktobermötet, efter det man beslutat, att en Hemlandsfest åter skulle hållas enligt samma principer som föregående år, diskuterades livligt olika sätt, på vilka understödsfonden »Oscar den Andres Minne» skulle kunna ökas, då man var i behov av större tillgångar. Efter supén höll docenten G u n n a r C a s t r é n ett lärorikt föredrag om »Drott-

ning Christina i den franska litteraturen». Det underhållande föredraget åhördes med största uppmärksamhet.

Till julfesten, som skulle firas tjugondag-Knut, valdes på årets sista möte en kommitté bestående av herr och fru Strindberg, herr och fru Frölander-Ulf, friherrinnan von Friesendorff, fru Svea Tilgmann, fröknarna Dahlberg och Maury samt herrarna Allan-Johnsson och Quick. — Ett verksamt och initiativrikt år hade åter ändats.

Vid Svenska Gillets årsmöte den 3 februari 1911 beslöts på skattmästarens inrådan, att på grund av den stora efterfrågan på bidrag från nödställda landsmän i Finland, av Gillets disponibla tillgångar Fmk 600: — skulle överföras till grundfonden. — Efter den supé, som följde på sammanträdet, höll skriftställarinnan Ida Bäckman ett intressant föredrag med ljusbilder om »seder och bruk hos inflyttade och infödingar i Argentina.»

Enligt aprilmötet beslut ökades Oscar den Andres minnesfond ytterligare med Fmk 470: —, vilken summa utgjorde nettobehållningen av en av Svenska Gillet föranstaltad Frödingsfest.

Den traditionella vårfesten firades åter på Alphyddan och större delen av svenska artister, vilka gasterade på Svenska Teatern, hade inbjudits. Herr Svebachs härliga tenor utgjorde glanspunkten på aftonens program. Förövrigt »tråddes dansen med liv och lust till arla morgonstund».

Vid Gillets första höstmöte diskuterades åter den blivande Hemlandsfesten, vilken tycktes hava blivit Gillets skötebarn. Dessutom föreslogs och godkändes firandet av en avskedsfest för generalkonsul Bergström, vars utnämning till statsråd just var förestående.

Under det talrikt besökta decembermötet beslöts, att en julfest för barn skulle arrangeras. Vid supén hälsade ordföranden den nye generalkonsuln, Johan Lilliehöök och hans maka, vilka för första gången hedrade Gillet med sin närvaro, välkomna till Finland. Generalkonsuln svarade med ett humoristiskt andragande. Skålar utbragtes för aftonens gäster, för de vid Hemlandsfesten medverkande artisterna och stämningen var särdeles animerad.

Den på decembermötet planerade barnfesten blev verklighet den 13 jan. 1912. Ett fyratiotal småttingar jämte pappor och mammor hade infunnit sig på Övre Opris, där de roade sig kungligt.

Vid årsmötet den 9 febr. valdes till ordförande generalkonsul Johan Lilliehöök, medan de övriga styrelsemedlemmarna kvarstodo.

Om marsmötet har Gillets sekreterare, som på grund av sjukdom förhindrats att närvara antecknat, att mötesdeltagarna funnit det för trist på Kämp och flyttat över till Fennia för att njuta av vinterträdgården därstädes. Dessa »dyrbara» vanor tilltalade ej Gillets damer, som arrangerade en utfärd i all enkelhet till herrskapet Frölander-Ulfs trevna sommarvilla. Smörgåsar och glatt humör utgjorde den medhavda matsäcken.

Vid Gillets aprilmöte beslöt man »aflåta en skrifvelse till Svenska Klubben med höflig förfrågan om icke Klubben skulle vilja rygga sitt beslut att ej upplåta sin lokal för Gillets sammankomster».

Ännu i oktober förelåg intet svar och man kan gott förstå, att lokalfrågan beredde Gillets medlemmar stora svårigheter. — Till oktobermötet hade såsom hedersgäst inbjudits professor F. Wulff, vars kända recitationsförmåga beredde mötesdeltagarna mycket nöje.

På Gillets första möte år 1913 föredrogs en tablå över dess ekonomi, varav framgick att Gillets medel på Kapitalkonto under året ökats med Fmk 588: —. — Då direktör Carlander ej kunde mottaga återval, utsågs han, såsom bevis för den tacksamhet Gillet kände, till hedersledamot. Vid Gillets styrelsemöte i april valdes herr Iwan Giertz till viceordförande och herr Allan Johnsson till sekreterare.

Gillet firade sin vårfest den 24 maj på Alphyddan och bland de inbjudna märktes operasångaren Oscar Bergström, vars glada visor förhöjde aftonens festliga samvaro. Ett telegram avsändes till Sven Hedin med anledig av hans inval i Svenska Akademien. — Oktobermötet var rätt fåtaligt besökt, men man beslöt likväl att åter fira Hemlandsfesten. Till den trevliga aftonunderhållningen bidrogo skådespelarna fröken Signe Kolthoff och herrarne Bergwall, Lindgren och Wiedestedt.

På initiativ av viceordföranden Iwan Giertz avsändes på årsmötet den 13 febr. 1914 ett hyllningstelegram till Konung Gustav lydande sålunda:
»Till Konungen, Stockholm.

Medlemmar af Svenska Gillet i Finland talrikt samlade till årsfest önska härmed bringa Konungen sin undersåttliga hyllning och tacksamhet för det kraftiga inlägg Eders Majestät personligen gjort i dagens ansvarsfulla frågor till fromma för fosterlandet.»

Då generalkonsul Lilliehöök meddelade, att han ej längre önskade åtaga sig ordförandeskapet, valdes herr Adolf Berlin till ordförande. De övriga styrelsemedlemmarna blevo herrar Hugo Örtengren, Henrik Krause, Allan-Johnsson och Viktor Anderzén. — Såsom gäster vid årsfesten närvaro författarinnorna Marika Stjernstedt-Nordström och Gernandt-Claine samt docenten Alma Söderhjelms. Enligt hävdatecknaren var stämningen mycket animerad, »det skålades, det sjöngs och det dansades och den siste försvann som en skugga».

Under krigsåren 1915, 1916 och 1917 fortsatte Svenska Gillet sin verksamhet. Årsmöten, månadsmöten, Hemlands- samt andra fester höllos i laga ordning, om ock vanorna voro enklare. En lyckad utfärd till Grankulla arrangerades och lärorika föredrag, såsom arkitekt Frölander-Ulfs föredrag om Helsingfors arkitektur under äldre och nyare tid, förekommo. Festerna voro livligt besökta och glada, det var som om var och en försökt få ut det bästa möjliga av de få festliga tillfällen, som bjödos under världskrigets och isoleringens tryckta tider — Under åren 1915 och 1916 fungerade generalkonsul Lilliehöök såsom ordförande ända tills han år 1917 avreste till Sverige. Ingenjör Victor Anderzén valdes i hans ställe till t.f. ordförande. Några smärre förändringar av styrelsemedlemmar förekommo. Sålunda blev direktör Laurell 1915 Gillets skattmästare istället för Henrik Krause och år 1917 valdes arkitekt David Frölander-Ulf till Gillets sekreterare, enär herr Allan-Johnsson hade undanbett sig återval.

Så småningom hade likväl förhållandena i det övriga Europa tillspetsat sig allt mer, tills den blodiga revolutionen utbröt i Ryssland, och kastade sitt återsken över Finland. I början av år 1918 gingo redan upprorets vågor höga även i Finland. Att Svenska Gillet under sådana förhållanden skulle kunna fortsätta sin verksamhet var otänkbart. Några sammankomster förekommo ej under 1918 förrän i november, och då i ett f r i t t F i n l a n d.

Det försenade årsmötet begicks den 22 november å Societetshuset och ett femtiotal medlemmar voro närvarande. Till ordförande valdes minister Carl Westman med acklamation. Övriga styrelsemedlemmar blevo arkitekt D. Frölander-Ulf, ingenjör H. Örtengren, kontorschef L. Haustedt och fru Anna Dahlström. Frågan, om Svenska Gillet skulle ingå såsom aktieägare i Svenska Gården eller icke, upptogs men avgjordes ej. — Efter